

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор комунального
вищого навчального закладу

«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О. Л. Позднякова

«*15*» *серпня* 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППН12 «Логопедія»

Галузь знань	0101	Педагогічна освіта
Напрямок підготовки	6.010105	«Корекційна освіта (за нозологіями)»
Освітньо-кваліфікаційний рівень		«бакалавр»

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Логопедія» для студентів другого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (за нозологіями)».

РОЗРОБНИК:

Лопатинська Н. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти, в. о. декана факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи

Розглянуто на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол від «01» вересня 2016 року № 01

В.о. завідувача кафедри
спеціальної освіти _____

А. В. Турубарова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 10,5	0101 Педагогічна освіта	Нормативна	
	6.010105 – Корекційна освіта (за нозологіями)	Семестр	VII – VIII
Модулів – 5	Ступінь освіти: бакалавр	Аудиторні години: 236 год	
Змістових модулів – 5		Лекції: 28 год.	Практичні, семінарські: 203 год.
Загальна кількість годин – 378			Лабораторні: 0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: VII семестр – 7; VIII семестр - 9 самостійної роботи студента: VII семестр – 3,5; VIII семестр – 5,4.		Самостійна робота 142 год.	
		ІНДЗ: 5 год.	
		Вид контролю: залік – VII семестр, екзамен – VIII семестр.	

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу: формування уявлень студентів про структуру дефекту при порушеннях звуковимови та механізми різних форм мовленнєвих порушень, обумовлених органічними порушеннями моторних структур центральної нервової системи, системні порушення мовлення органічного генезу при афазії, внаслідок уражень кори лівої півкулі головного мозку, механізми функціональних та органічних розладів мовленнєвої діяльності при заїканні; оволодіння студентами теоретичними та практичними основами корекційно-логопедичної роботи з подолання порушень звуковимови у дітей, а також їх профілактики; знайомство з основними видами діяльності логопеда, (діагностична, спрямована на визначення наявних порушень звуковимови і кваліфікацію виявлених порушень звуковимови; корекційно-розвиваюча, що включає складання плану корекції порушень звуковимови, відбір необхідного змісту і засобів для проведення корекційно-логопедичної роботи; консультативна, що передбачає надання допомоги, пов'язаної з вирішенням питань корекції та профілактики порушень звуковимови, батькам, педагогам.

Завдання курсу:

– пізнавальні:

– сформувані у студентів теоретичні знання про закономірності розвитку мовлення та особливості мовленнєвого онтогенезу дітей з порушенням мовлення; про причини, механізми, структури і симптоматику мовленнєвих порушень; про класифікації мовленнєвих порушень, принципи, методи і засоби логопедичної діагностики та корекції;

– дати уявлення про причини, механізми, структури і симптоматику порушень звуковимови; характеристику основних форм ринолалії, дизартрії, дисфонії, афонії та загального недорозвинення мовлення за провідними класифікаціями;

– познайомити студентів з принципами, методами, прийомами, засобами і змістом логопедичного обстеження осіб з порушеннями звуковимови;

– забезпечити засвоєння студентами теоретично і методично значущих питань, що визначають організацію і проведення основних етапів, корекційно-логопедичної роботи з подолання порушень звуковимови;

– **методичні:** підготувати студентів з теоретичних питань етіології, патогенезу та симптоматики мовленнєвих порушень, критеріїв педагогічного, психологічного, лінгвістичного і клінічного характеру при визначенні порушень мовлення у дітей різного віку. Аналізувати методичні та практичні рекомендації по корекції звуковимови у дітей дошкільного віку.

– **практичні:** студенти повинні оволодіти прийомами виявлення недоліків звуковимови у дітей. У процесі навчання логопедичної діагностиці студенти вчаться аналізувати симптоматику порушень мовлення з використанням основних етапів послідовної корекційно-педагогічної роботи. Підготовка до практичної діяльності забезпечується як змістом, так і системою практичних занять.

– виховні:

– розвивати у студентів творчий підхід до педагогічного процесу;

– формувати комунікативну компетентність і особистісні якості, необхідних логопеда для професійної діяльності;

– розвивати гуманістичних ціннісних орієнтацій в ході реалізації професійної діяльності;

– формувати прагнення до вдосконалення професійної компетентності в процесі роботи з науковою і практичною літературою, інтернет-ресурсами;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання:

Студенти повинні знати:

– онтогенез мовленнєвого розвитку;

- анатомо-фізіологічні механізми мовлення та закономірності його формування;
- принципи аналізу мовленнєвих порушень;
- етіологію порушень мовлення;
- класифікацію вад мовлення;
- методологічні засади організації та проведення логопедичного обстеження, методи та прийоми логопедичного втручання, основні етапи і зміст логопедичної роботи;

Студенти повинні вміти:

- проводити діагностичне обстеження дітей від раннього до молодшого шкільного віку з метою виявлення недоліків мовлення;
- теоретично обґрунтовувати і здійснювати оптимальні шляхи логопедичного впливу в кожному випадку;
- створювати оптимальні умови для розвитку і реалізації потреб дітей із вадами мовлення та їхньої соціальної інтеграції;
- складати конспекти індивідуальних і підгрупових занять, враховуючи принципи корекційної роботи, етап логопедичного впливу і форму організації, правильно відбирати лінгвістичний, дидактичний матеріал для проведення корекції порушень звуковимови;
- здійснювати постановку і закріплення звуків мовлення, корекцію просодичної сторони мовлення тощо.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

- здатність до раціонального вибору та реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого та індивідуально- диференційованого підходів до осіб з мовленнєвими порушеннями;
- готовність до організації корекційно-розвивального середовища, її методичного забезпечення та проведення корекційно-компенсаторної роботи у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з мовленнєвими вадами;
- здатність до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних), так і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних та інклюзивних моделей освіти;
- готовність до взаємодії з громадськими організаціями, сім'ями осіб з вадами мовлення до здійснення психолого-педагогічного супроводу процесів соціалізації і професійного самовизначення осіб з розладами мовлення;
- здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності;
- готовність до надання консультативної допомоги логопатам, їх родичам і педагогам з проблем навчання, розвитку, сімейного виховання, життєвого і професійного самовизначення;
- готовність до збору, аналізу та систематизації інформації у сфері професійної діяльності;
- здатність до планування, організації та вдосконалення власної корекційно-педагогічної діяльності;
- здатність використовувати дані медичної документації в процесі організації та здійснення корекційно-педагогічної роботи з особами з розладами мовлення;
- готовність до формування загальної культури осіб з мовленнєвими порушеннями і до взаємодії з установами освіти, охорони здоров'я з реалізації просвітницької роботи з особами та їх родинами;
- здатність здійснювати роботу з популяризації дефектологічних знань серед населення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Афазія.

Тема 1. Визначення афазії, етіологія, механізми.

Визначення. Статистичні дані про розповсюдження. Короткі відомості з історії афазіології (основні етапи вивчення та наукові напрямки). Зв'язок досліджень афазії з розвитком уявлень про вищі психічні функції. Нейролінгвістичний підхід у розумінні афазії на сучасному етапі. Причини афазії. Характерні для афазії патогенні фактори. Основні концепції про характер ураження центральної нервової системи. Співвідношення органічних і функціональних уражень, нейродинамічні перебудови. Механізм різних форм афазій. Афазія у дітей і дорослих.

Тема 2. Класифікація. Форми афазії.

Класифікація афазії за різними принципами (етіологічним, патогенетичним, клінічним, психолінгвістичним). Основні форми афазії, їх характеристика (акустико-гностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна, мішана форма). Мовленнєва симптоматика різних форм афазій. Прояви системного, поліморфного порушення мовлення (фонетичні, фонематичні, лексичні, граматичні, синтаксичні). Різні ступені прояву афатичних порушень. Немовленнєва симптоматика при різних формах афазій. Характеристика не мовленнєвих симптомів. Стан рухових, слухових, зорових функцій. Стан сприймання, пам'яті, мислення, емоційно-вольової сфери. Співвідношення мовленнєвих та не мовленнєвих симптомів, зв'язок між порушенням мовлення і мислення.

Тема 3. Зміст і структура діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб з афазією.

Зміст і значення комплексного медико-психолого-педагогічного обстеження хворих. Зміст, структура, принципи, методи та прийоми обстеження ВПФ у хворих із афазією. Обстеження не мовленнєвого праксису і гнозису. Обстеження просторового праксису. Обстеження мовленнєвих функцій. Дослідження загальної здібності хворого до мовленнєвої комунікації. Обстеження розуміння мовлення (розуміння значення простих слів, простих речень, граматичних структур, прислів'їв тощо). Обстеження фонематичного слуху. Обстеження артикуляторної ланки мовлення (оральний, артикуляторний праксис). Обстеження автоматизованих видів мовлення. Обстеження стану читання та письма. Логопедичний висновок про мовленнєвий статус хворого. Диференційна діагностика афазій від інших тяжких патологій мовлення. Виявлення та оцінка порушених і збережених ланок ВПФ і особливості особистості хворого з афазією. Відмежування дитячої афазії, афазії дорослих від патологій мовлення при психічних розладах.

Тема 4. Зміст, основні принципи та напрямки комплексної медико-відновлюваної роботи при афазії. Комплексний вплив по подоланню афазій.

Теоретичні основи, завдання та принципи відновлювального навчання. Загальна організація і методи корекційно-відновлювальної роботи. Організація, зміст і методика роботи з відновлення мовлення на ранньому етапі впливу. Стимулювання розуміння мовлення на слух на ранньому етапі відновлення. Розгальмування і стимулювання експресивного мовлення при моторній афазії. Попередження виникнення та усунення різних патологічних симптомів. Організація, зміст і методика роботи на резидуальному етапі відновлення мовлення. Психотерапія та трудотерапія в комплексі відновлювальних заходів. Корекційно-педагогічна робота при аферентній моторній афазії. Корекційно-педагогічна робота при еферентній моторній афазії. Подолання сенсорної акустико-гностичної афазії. Подолання акустико-мнестичної афазії. Подолання семантичної афазії. Подолання динамічної афазії. Корекційно-педагогічна робота при комплексних афазіях. Подолання підкоркової дисфазії. Корекційно-педагогічна робота при апраксії, алексії, акалькулії у хворих з афазією. Подолання афазії у дітей і підлітків. Прогноз при афазії різних форм.

Змістовий модуль II. порушення темпо-ритмічної організації мовлення несудомного та судомного характеру (тахілалія, брадилалія, полтерн, баттаризм, заїкання)

Тема 5. Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахілалія, брадилалія, полтерн, баттаризм).

Етіологія, патогенез та механізми цих мовленнєвих порушень. Основні напрямки сучасного комплексного впливу при подоланні вад темпо-ритмічної сторони мовлення несудомного характеру. Логопедична робота над темпом та ритмом мовлення. Робота над мовленнєвим диханням та голосом. Психотерапія в системі корекційної роботи.

Тема 6. Загальна характеристика заїкання.

Історичний аспект вивчення заїкання. Суть поняття «заїкання». Причини та механізми розвитку заїкання. Симптоматика заїкання. Характеристика мовленнєвих судом. Порушення мовленнєвого дихання та голосоутворення у заїкуватих. Немовленнєва симптоматика заїкання.

Клінічна диференціація заїкання. Характеристика форм заїкання. Невротичне заїкання, його причини та механізми виникнення. Неврозоподібне заїкання, його причини та механізми виникнення. Порівняльна характеристика різних форм заїкання. Особливості мовленнєвого та психічного розвитку дітей, підлітків та дорослих з різними формами заїкання.

Тема 7. Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.

Особливості та методика обстеження дітей дошкільного віку. Обстеження підлітків та дорослих із заїканням. Психологічне вивчення осіб із заїканням. Комплексний підхід до подолання заїкання. Лікувально-оздоровчі заходи в системі корекційної роботи із заїкуватими. Завдання та зміст корекційного логопедичного впливу на заїкуватих. Логоритміка в системі подолання заїкання. Вплив на особистість заїкуватої дитини.

Тема 8. Психологічні та психотерапевтичні методи подолання заїкання.

Сучасні методики подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих. Огляд методик логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку. Логопедичні та психолого-педагогічні технології корекції заїкання дітей шкільного віку. Логопедична та психологічна допомога дорослим заїкуватим.

Змістовий модуль III. Особливості логопедичної роботи з усунень недоліків мовлення з РВД, дітьми з РАС, зі слабчучими дітьми, з слабозорими дітьми.

Тема 9. Слабчучі діти.

Розповсюдженість порушень слуху, причини та механізми порушень. Вплив порушень слуху на психічний і мовленнєвий розвиток дітей. Класифікація дітей із порушенням слуху: за ступенем зниження слуху, за рівнем сформованості мовлення.

Тема 10. Особливості формування мовлення у дітей з порушенням слуху.

Особливості формування фонетико-фонематичної сторони мовлення. Особливості формування лексико-граматичної сторони мовлення. Особливості формування зв'язного мовлення. Особливості формування читання і письма.

Тема 11. Обстеження осіб із зниженим слухом.

Обстеження не мовленнєвих функцій. Обстеження імпресивного та експресивного мовлення (фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторони, зв'язного мовлення). Логопедичний висновок.

Тема 12. Комплексна корекційна робота із слабчучими дітьми.

Принципи та система корекційної роботи з розвитку мовлення слабчучих дітей в установах різного типу: масових, спеціальних (дошкільних, шкільних). Усунення різних форм мовленнєвих розладів при порушеннях слуху. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу.

Тема 13. Слабозорі діти.

Рівні зниження зору, причини, механізми. Вплив порушень зору на психічний і

мовленнєвий розвиток дітей. Класифікація дітей з порушеннями зору: за ступенем зниження зору, за рівнем сформованості мовлення.

Тема 14. Особливості формування мовлення у дітей із порушенням зору.

Симптоматика порушень мовлення у сліпих і слабозорих дітей. Поліморфність причин порушення мовлення. Особливості формування фонетико-фонематичної сторони мовлення. Особливості формування лексико-граматичної сторони мовлення порушень. Особливості формування зв'язного мовлення. Особливості формування читання та письма.

Тема 15. Обстеження слабозорих дітей.

Обстеження немовленнєвих функцій. Обстеження імпресивного та експресивного мовлення (фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторони, зв'язного мовлення); логопедичний висновок.

Тема 16. Комплексна корекційна робота із слабозорими дітьми.

Принципи та система корекційної роботи з розвитку мовлення слабочуючих дітей в установах різного типу: масових, спеціальних (дошкільних, шкільних). Усунення різних форм мовленнєвих розладів при порушеннях слуху. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу.

Тема 17. Особливості формування мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА.

Порушення фонетичної сторони мовлення у РВД школярів та дітей з РДА, логопедична робота по їх усуненню. Порушення лексико-граматичної сторони мовлення у РВД та дітей з РДА.

Порушення зв'язного мовлення у РВД та дітей з РДА. Порушення читання та письма у РВД та дітей з РДА. Особливості логопедичної роботи по корекції порушень мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА.

Тема 18. Комплексна корекційна робота по корекції порушень мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА.

Принципи та система корекційної роботи з розвитку мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА в установах різного типу: масових, спеціальних (дошкільних, шкільних). Усунення різних форм мовленнєвих розладів. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу.

Змістовий модуль IV. Порушення писемного мовлення(аграфія, дисграфія, дизорфографія).

Тема 19. Загальна характеристика вад писемного мовлення.

Історичний аспект та сучасний стан проблеми порушень писемного мовлення. Суть поняття «писемне мовлення». Відмінність писемного мовлення від усного.

Тема 20. Психофізіологічні механізми письма.

Становлення механізмів писемного мовлення в онтогенезі. Передумови формування писемного мовлення.

Тема 21. Етіологія та патогенез порушень писемного мовлення.

Клінічний, психофізіологічний психолого-педагогічний та лінгвістичний аспекти вивчення порушень писемного мовлення.

Тема 22. Симптоматика аграфії, дисграфії, дизорфографії.

Визначення понять «дисграфія», «дизорфографія», «аграфія». Характеристика типових помилок писемного мовлення. Суть фонетичного принципу письма. Основні типи фонетичних помилок, причини та механізми їх виникнення. Графічні та оптико-просторові помилки писемного мовлення. Їх типи, причини та механізми. Орфографічна навичка. Психологічні та мовленнєві передумови оволодіння орфографічними уміннями та навичками.

Тема 23. Типи та механізми морфологічних та синтаксичних помилок.

Суть морфологічного принципу письма. Особливості оволодіння орфографією молодшими школярами із ЗНМ. Причини та механізми орфографічних помилок.

Тема 24. Класифікація дисграфій.

Огляд та характеристика різних класифікацій порушень писемного мовлення. Характеристика порушень письма у дітей із вадами звукової системи мови. Порушення письма у дітей із ЗНМ та НЗНМ.

Тема 25. Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами письма.

Вивчення писемної продукції у дітей із ФФНМ та ЗНМ. Обстеження мовленнєвих процесів у дітей із дисграфією. Особливості сприймання мовлення на сенсорно-перцептивному рівні. Дослідження умінь визначати наголос у словах. Дослідження лексико-граматичної сторони мовлення та стану зв'язного мовлення. Вивчення немовленнєвих процесів та розумових операцій у дітей із вадами письма.

Тема 26. Усунення помилок на заміну та змішування літер.

Розвиток сприймання мовлення на сенсорно-перцептивному рівні. Усунення помилок на пропуски, перестановки та додавання літер. Методика формування навичок фонематичного аналізу та синтезу. Формування гностико-праксичних функцій. Методика розвитку зорово-просторового сприймання, уявлень, зорового аналізу та синтезу. Розвиток та корекція ручної моторики у дітей з вадами письма.

Тема 27. Формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма.

Корекція порушень лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із дисграфією.

Змістовий модуль V. Дислексія, алексія.

Тема 28. Психофізіологічні механізми процесу читання.

Операції процесу читання. Визначення понять «дислексія», «алексія».

Тема 29. Механізми дислексій.

Дислексія та порушення зорово-просторових функцій. Дислексія та порушення когнітивних функцій. Дислексія та порушення усного мовлення. Симптоматика дислексій.

Тема 30. Класифікація дислексій.

Обстеження дітей з порушенням читання.

Тема 31. Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.

Логопедична робота з подолання фонетичних помилок. Логопедична робота з подолання та попередження оптико-просторових та графічних помилок. Логопедична робота з подолання лексико-граматичних помилок.

Тема 32. Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільного віку.

Вивчення готовності до навчання грамоти у дітей старшого дошкільного віку. Формування готовності до навчання грамоти у дітей із ФФНМ та ЗНМ. Розвиток та корекція вад фонетико-фонематичної сторони мовлення.

Тема 33. Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма.

Зміст корекційної логопедичної роботи по формуванню лексико-граматичної сторони мовлення у старших дошкільників. Розвиток та корекція психічних функцій та розумових операцій, що забезпечують оволодіння читанням та письмом.

Тема 34. Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками.

Взаємозв'язок фронтальної та індивідуальної роботи по подоланню вад читання та письма. Види планування корекційної роботи.

Тема 35. Структура та зміст логопедичних занять.

Загальна характеристика методів, прийомів, засобів формування та корекції писемного мовлення. Логопедична робота над зв'язним мовленням.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма					
	у тому числі					
	усього	л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4			7
Змістовий модуль I. Афазія						
1. Визначення афазії, етіологія, механізми.	9	1	4	-	-	4
2. Класифікація. Форми афазії.	17	1	10	-	-	6
3. Зміст і структура діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб з афазією.	15	1	8	-	-	6
4. Зміст, основні принципи та напрямки комплексної медико-відновлюваної роботи при афазії. Комплексний вплив по подоланню афазій.	30	1	16	-	5	8
Контроль знань модулю № 1	2		2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	73	4	40	-	5	24
Змістовий модуль II. Порушення темпо-ритмічної організації мовлення несудомного та судомного характеру (тахілалія, брадилалія, полтерн, баттаризм, заїкання)						
5. Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахілалія, брадилалія, полтерн, баттаризм).	9	1	4	-	-	4
6. Загальна характеристика заїкання. Клінічна диференціація заїкання.	18	1	12	-	-	5
7. Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.	13	1	6	-	-	6
8. Комплексний підхід до подолання заїкання. Сучасні методики подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих.	23	-	14	-	-	9
Контроль знань модулю № 2	2	-	2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	65	3	38	-	-	24
Змістовий модуль III. Особливості логопедичної роботи з усунень недоліків мовлення з РВД, дітьми з РДА, зі слабчучими дітьми, з слабозорими дітьми.						
9. Слабчучі діти.	7	1	4	-	-	2
10. Особливості формування мовлення у дітей з порушенням слуху.	6	-	4	-	-	2
11. Обстеження осіб зі зниженим слухом.	2	-	-	-	-	2
12. Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабчучими дітьми.	6	-	4	-	-	2
13. Слабозорі діти.	1	-	-	-	-	1
14. Особливості формування мовлення у дітей з порушенням зору.	4	-	2	-	-	2
15. Обстеження слабозорих дітей.	4	-	2	-	-	2
16. Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабозорими дітьми.	11	1	8	-	-	2

17. Особливості формування мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА.	8	-	4	-	-	4
18. Комплексна корекційна робота по корекції порушень мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА.	13	1	8	-	-	4
Контроль знань модулю № 3	2	-	2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	64	3	38	-	-	23
Змістовий модуль IV. Порушення писемного мовлення(аграфія, дисграфія, дизорфографія)						
19. Загальна характеристика вад писемного мовлення.	10	2	4	-	-	4
20. Психофізіологічні механізми письма.	6	2	-	-	-	4
21. Етіологія та патогенез порушень писемного мовлення.	7	1	4	-	-	2
22. Симптоматика аграфії, дисграфії, дизорфографії. Мозкова організація процесу письма.	8	2	2	-	-	4
23. Типи та механізми морфологічних та синтаксичних помилок.	6	-	2	-	-	4
24. Класифікація дисграфій.	8	2	2	-	-	4
25. Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами письма.	14	-	10	-	-	4
26. Усунення помилок на заміну та змішування літер.	2	-	-	-	-	2
27. Формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма. Корекція порушень лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із дисграфією.	26	-	18	-	-	8
Контроль знань модулю № 4	2	-	2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 4	89	9	44	-	-	36
Змістовий модуль V. Дислексія, алексія.						
28. Психофізіологічні механізми процесу читання.	9	1	4	-	-	4
29. Механізми дислексій.	7	1	2	-	-	4
30. Класифікація дислексій.	11	1	6	-	-	4
31. Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.	13	1	8	-	-	4
32. Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільною віку.	8	1	4	-	-	3
33. Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма.	11	1	6	-	-	4
34. Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками.	14	1	7	-	-	6
35. Структура та зміст логопедичних занять.	12	2	4	-	-	6
Контроль знань модулю № 5	2	-	2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 5	87	9	43	-	-	35
Усього	378	28	203	-	5	142

5. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Визначення афазії, етіологія, механізми.	1
2.	Класифікація. Форми афазії.	1
3.	Зміст і структура діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб з афазією.	1
4.	Зміст, основні принципи та напрямки комплексної медико-відновлювальної роботи при афазії. Комплексний вплив по подоланню афазій.	1
5.	Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм).	1
6.	Загальна характеристика заїкання. Характеристика мовленнєвих судом. Порушення мовленнєвого дихання та голосоутворення у заїкуватих. Немовленнєва симптоматика заїкання. Клінічна диференціація заїкання. Характеристика форм заїкання. Невротичне заїкання, його причини та механізми виникнення. Неврозоподібне заїкання, його причини та механізми виникнення. Порівняльна характеристика різних форм заїкання.	1
7.	Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.	1
8.	Слабочуючі діти. Комплексна корекційна робота з усунень недоліків мовлення із слабочуючими дітьми.	1
9.	Слабозорі діти. Комплексна корекційна робота з усунень недоліків мовлення із слабозорими дітьми.	1
10.	Комплексна корекційна робота при порушенні мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА.	1
11.	Загальна характеристика вад писемного мовлення. Історичний аспект та сучасний стан проблеми порушень писемного мовлення. Поняття про писемне мовлення.	2
12.	Психофізіологічні механізми письма.	2
13.	Етіологія та патогенез порушень писемного мовлення.	1
14.	Симптоматика аграфії, дисграфії, дизорфографії. Мозкова організація процесу письма.	2
15.	Класифікація дисграфій.	2
16.	Психофізіологічні механізми процесу читання.	1
17.	Механізми дислексій.	1
18.	Класифікація дислексій.	1
19.	Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.	1
20.	Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільною віку.	1
21.	Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма.	1
22.	Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками.	1
23.	Структура та зміст логопедичних занять.	2
24.	Усього	28

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кіль-сть годин
1	2	3	4
1.	1.	Визначення афазії, етіологія, механізми. Завдання: 1. Підготувати конспект «історія вивчення афазії». 2. Підготувати доповідь за результатами реферування науково-педагогічної літератури: Т. Г. Визель «Как вернуть речь». 3. Заповнити таблицю «Класифікація афазій за О. Р. Лурія».	4
2.	2.	Класифікація. Форми афазії. Завдання: 1. Заповнити таблицю «Структура дефекту» при різних формах афазій. 2. Проаналізувати відеопрезентацію з метою виявлення симптомів захворювання. 3. Заповнити таблицю «Основні порушення при афазії».	10
3.	3.	Зміст і структура діагностичного обстеження хворого на афазію. Вивчення та аналіз структури та змісту методик комплексного психолого-педагогічного обстеження осіб із афазією. Завдання: 1. Здійснити комплексне обстеження хворого з афазією, заповнити мовленнєву картку. 2. Здійснити аналіз мовленнєвих карт. 3. Проаналізувати дані медичних карток та мовленнєвих карток хворого на афазію та встановити діагноз. 4. Скласти перспективний план роботи з дорослим, хворим на афазію.	8
4.	4.	Зміст, основні принципи та напрямки комплексної медико-відновлюваної роботи при афазії. Завдання: 1. Здійснити комплексне обстеження хворого з афазією, заповнити мовленнєву картку. 2. Здійснити аналіз мовленнєвих карт. 3. Проаналізувати дані медичних карток та мовленнєвих карток хворого на афазію та встановити діагноз. 4. Скласти перспективний план роботи з дорослим, хворим на афазію.	8
5.	4.	Комплексний вплив по подоланню різних форм афазій. Завдання: 1. Здійснити аналіз мовленнєвих карт. 2. Проаналізувати дані медичних карток та мовленнєвих карт хворого на афазію та встановити діагноз. 3. Скласти перспективний план роботи з дорослим, хворим на афазію. 4. Скласти конспект заняття з хворим на афазію (форма за вибором). 5. Аналіз індивідуальних та групових занять з хворими на афазію.	8
6.		Контроль знань модулю № 1	2
7.	5.	Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахілалія, брадилалія, полтерн, баттаризм).	4

		<p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно скласти таблицю з теми «Порівняльна характеристика полтерна і баттаризма». 2. Провести самостійне логопедичне обстеження хворого з порушенням темпо-ритмічної організації мовлення несудомного характеру. 3. Заповнити мовленнєву картку. 	
8.	6.	<p>Загальна характеристика заїкання.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика заїкуватих ізневротичною та неврозоподібною формами заїкання». 2. Ознайомитися з клінічним діагнозом заїкуватого. 3. Встановити логопедичний діагноз. 	6
9.	6.	<p>Клінічна диференціація заїкання.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підібрати ігрові вправи та завдання для дошкільників іззаїканням, спрямованих на корекцію вад: <ol style="list-style-type: none"> а) мовленнєвого дихання; б) голосу; в) темпу та ритму мовлення; г) на релаксацію різних груп м'язів; д) загальної, мімічної, дрібної та артикуляційної моторики. 2. Провести вправи перед аудиторією. 	6
10.	7.	<p>Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заповнити мовленнєву картку заїкуватого. 2. Провести ділову гру з моделюванням ситуації обстеження заїкуватої дитини. 3. Самостійно підібрати мовленнєвий матеріал для проведення обстеження заїкуватої дитини різного віку. 4. Скласти протокол обстеження заїкуватих та розгорнуту психолого-педагогічну характеристику дитини із заїканням різного віку з перспективним планом корекційного впливу. 	6
11.	8.	<p>Комплексний підхід до подолання заїкання.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно підібрати мовленнєвий матеріал для проведення обстеження заїкуватої дитини різного віку. 2. Скласти протокол обстеження заїкуватих та розгорнуту психолого-педагогічну характеристику дитини із заїканням різного віку з перспективним планом корекційного впливу. 	10
12.	8.	<p>Сучасні методики подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати самостійну роботу з вивчення методик подолання заїкання та презентувати одну з методик перед студентами групи. 2. Скласти порівняльну таблицю «Зміст методик з подолання заїкання». 3. Провести індивідуальне заняття з заїкуватим. 4. Проаналізувати конспект заняття, складених студентами. 5. Написати тези доповіді для батьків на тему «Як попередити заїкання у дітей», «Як попередити порушення темпу мовлення у 	4

		дітей».	
13.		Контроль знань модулю № 2	2
14.	9.	Слабочуючі діти. Обстеження осіб зі зниженим слухом. Завдання: 1. Проаналізувати будову слухового аналізатору та розкрити механізм сприймання звуків. 2. Підписати на схемі назви частин слухового аналізатору. 3. Підготуватися до бліцопитування по темі. 4. Виявити причини порушень слуху за анамнестичними даними дитини. 5. Встановити рівень порушення слуху за аудіометричними дослідженнями, проаналізувати дані аудіограми. 6. Провести обстеження дитини з порушенням слуху, підібрати до використання наочний та роздавальний матеріал. 7. Заповнити діагностичну картку. 8. Виявити порушення та відобразити виявленні порушення в результатах обстеження.	4
15.	10.	Особливості формування мовлення у дітей з порушенням слуху. Завдання: 1. Виявити причин порушень слуху за анамнестичними даними дитини. 2. Встановити рівень порушення слуху за аудіометричними дослідженнями. 3. Проаналізувати дані аудіограми.	4
16.	12.	Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабчуючими дітьми. Завдання: 1. Провести обстеження дитини з порушенням слуху. 2. Підібрати до використання наочний та роздавальний матеріал. 3. Виявити порушення мовлення та відобразити виявленні порушення в результатах обстеження. 4. Підібрати роздавальний та демонстраційний матеріал для проведення корекційної роботи зі слабчуючою дитиною. 5. Провести фрагмент заняття з використанням наочності. 6. Проаналізувати виконання завдань. 7. Визначити результативність методів та прийомів корекційної роботи. 8. Заповнити діагностичну картку.	4
17.	14.	Слабозорі діти. Особливості формування мовлення у дітей з порушенням зору. Завдання: 1. Підготувати міні-повідомлення про рівні зниження зору, причини та механізми. 2. Розкрити вплив порушень зору на психічний та мовленнєвий розвиток дітей. 3. Заповнити таблицю «Класифікація дітей з порушенням зору за ступенем зниження зору, за рівнем сформованості мовлення. 4. Скласти таблицю «Особливості формування мовлення у дітей з порушенням зору». 5. Проаналізувати результати обстеження дітей з вадами зору та виявити причини порушення зору за медичними висновками.	2

18.	15.	Обстеження слабозорих дітей. Завдання: 1. Провести обстеження дитини з порушенням зору, використовуючи власноруч підібраний наочний та роздавальний матеріал. 2. Проаналізувати специфічні ознаки демонстраційного та роздавального матеріалу.	2
19.	16.	Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабозорими дітьми. Завдання: 1. Проаналізувати корекційні заняття з виправлення вад мовлення з дітьми, що мають порушення зору. 2. Скласти план-конспект заняття з дітьми, що мають порушення зору. 3. Проаналізувати використані методи та прийоми. 4. Визначити специфіку роботи з подолання вад мовлення.	8
20.	17.	Особливості формування мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА. Завдання: 1. Проаналізувати логопедичні заняття, проведені логопедами допоміжної школи. 2. Визначити структуру та зміст занять, методи та прийоми роботи по формуванню та вдосконаленню фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторони мовлення.	4
21.	18.	Порушення мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА. Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень. Завдання: 1. Провести спостереження за роботою логопеда з РВ учнями та оформити план-конспект індивідуального та фронтального заняття. 2. Виявити характерні порушення, помилки у мовленні РВ учнів під час спостереження за проведенням корекційних логопедичних занять. 3. Заповнити картки обстеження мовлення РВД.	8
22.		Контроль знань модулю № 3	2
23.	19.	Загальна характеристика вад писемного мовлення. Завдання: 1. Проаналізувати програми корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. 2. Провести спостереження за логопедичними підгруповими та індивідуальними заняттями з дітьми, які страждають на дисграфію та дислексію, в умовах шкільного логопедичного пункту та спеціальної школи для дітей із тяжкими вадами мовлення. 3. Визначити прийоми та методи роботи логопеда. 4. Заповнити таблицю «Становлення писемного мовлення в онтогенезі».	4
24.	21.	Етіологія та патогенез порушень писемного мовлення. Завдання: 1. Проаналізувати конспекти логопедичних занять з дітьми з РВ та з РДА. 2. Підібрати індивідуальні завдання для проведення обстеження вад письма з дітьми молодшого, середнього та старшого шкільного віку.	4

		3. Проаналізувати відібраний матеріал. 4. Провести самостійне обстеження дітей із дисграфією та дизорфографією. 5. Виконати перевірку та аналіз різних видів письмових робіт учнів.	
25.	22.	Симптоматика дисграфії, аграфії, дезонтографії. Мозкова організація процесу письма. Завдання: 1. Визначити основні типи фонетичних помилок. 2. Розкрити причини та механізми їх виникнення. 3. Заповнити порівняльну таблицю. 4. Розкрити види робіт з усунення графічних та оптико-просторових помилок. 5. Підібрати вправи.	2
26.	23.	Типи та механізми морфологічних та синтаксичних помилок. Завдання: 1. Визначити принципи відбору та методичної обробки мовленнєвого та наочного матеріалу для обстеження мовленнєвих та немовленнєвих процесів у дітей із вадами читання та письма. 2. Скласти таблицю-схему типових дисграфічних та дислексичних помилок у дітей із ФФНМ та ЗНМ.	2
27.	24.	Класифікація дисграфії. Завдання: 1. Провести самостійне обстеження дітей із дисграфією та дизорфографією. 2. Перевірити та проаналізувати різні види письмових робіт учнів. 3. Визначити вид дисграфії.	2
28.	25.	Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами письма. Завдання: 1. Скласти конспект уроку з розвитку словникового запасу у дітей, що мають порушення писемного мовлення. 2. Визначити стан сприймання мовлення на сенсорно-перцептивному рівні за письмовими роботами. 3. Проаналізувати перевірочні роботи з письма.	10
29.	27.	Формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма. Завдання: 1. Скласти план-конспект заняття та провести його з учнями початкових класів, які мають дисграфічні порушення. 2. Проаналізувати проведене заняття та заняття товариша. 3. Проаналізувати програму корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. 4. Скласти план логопедичного обстеження дітей, що мають порушення письма (лексико-граматичної сторони мовлення). 5. Визначити ефективні прийоми щодо подолання порушення.	18
30.		Контроль знань модулю № 4	2
31.	28.	Психофізіологічні механізми процесу читання. Операції процесу читання. Завдання: 1. Розкрити різні аспекти вивчення порушень писемного мовлення (тезісно).	4

		<p>2. Підібрати вправи та завдання, спрямовані на формування такорекцію:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фонематичного сприймання та фонематичних уявлень; - фонематичного аналізу та синтезу; - зорово-просторових уявлень, зорового аналізу та синтезу; - дрібної моторики пальців рук та зорово-моторної координації; - навичок морфологічного та синтаксичного аналізу та синтезу; - мовно-слухової та зорової пам'яті, уваги, самоконтролю, суцесивних функцій; - розвиток орфографічної пильності. 	
32.	29.	<p>Механізми дислексій.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підібрати різні види усних та письмових граматичних вправ, спрямованих на формування фонематичних, морфологічних та синтаксичних узагальнень та закріплення набутих практичних умінь та навичок в галузі фонетики, морфології, синтаксису, лексикології. 2. Законспектувати та проаналізувати переглянуті заняття з читання. 	2
33.	30.	<p>Класифікація дислексій. Критерії щодо кваліфікацій дислексій.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати програми корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. 2. Скласти таблицю «Класифікація дислексій». 	6
34.	31.	<p>Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести ретельне логопедичне обстеження усного та писемного мовлення дитини, що має дисграфію і дислексію. 2. Скласти розгорнуту мовленнєву картку. 3. Написати логопедичний висновок. 	8
35.	32.	<p>Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільного віку.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти конспекти логопедичних занять по усуненню порушень писемного мовлення у дітей, використовуючи посібник Л. Н. Ефименкова і І. Н. Садовникова «Виправлення і попередження дисграфії у дітей» та інші посібники. 2. Провести заняття за власним конспектом. 3. Проаналізувати проведені заняття, визначити виконання поставлених цілей. 	4
36.	33.	<p>Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти план логопедичного обстеження дітей, що мають порушення письма і читання. 2. Скласти спеціальні тексти для обстеження письма і читання у першокласників. 3. Проаналізувати переглянуті логопедичні підгрупові та індивідуальні заняття з дітьми, які страждають на дисграфію та дислексію, в умовах шкільного логопедичного пункту та спеціальної школи для дітей із тяжкими вадами мовлення. 	6
37.	34.	<p>Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної</p>	7

		роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками. Завдання: 1. Ознайомитися зі зразками письмових робіт дітей, що мають дисграфію і дислексію. 2. Проаналізувати характер специфічних помилок на письмі. 3. Систематизувати ці помилки, позначивши їх спеціальними термінами.	
38.	35.	Структура та зміст логопедичних занять. Завдання: 1. Скласти спеціальні тексти для обстеження письма і читання у старшокласників. 2. Скласти перспективний план роботи по усуненню дисграфії і дислексії, використавши матеріал «Порушення письма і читання у дітей з недорозвиненням мови» з книги «Основы теории и практики логопедии» (под ред. Р. Е. Левіной).	4
39		Контроль знань модулю № 5	2
		Усього	203

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

7.

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1.	1.	Визначення афазії, етіологія, механізми. Завдання: 1. Визначити етіологію та механізми виникнення афазії. 2. Розкрити зміст поняття «афазія». 3. Законспектувати статтю: Г. В. Идельсон. Современное состояние учения об афазии // Хрестоматия по логопедии / Под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селивёрстова. Т. III. – С. 146 – 155.	4
2.	2.	Класифікація. Форми афазії. Завдання: 1. Надати класифікацію афазій. 2. Визначити форми афазії. 3. Розкрити зміст вчення О. Р. Лурія про три функціональні блоки мозку. 4. Законспектувати статтю: О. Р. Лурія. Проблема локализации функций в коре головного мозга. // Хрестоматия по логопедии / Под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селиверстова. – М., 1997. Т. 2. – С. 208-214. 5. Виписати і дати загальну характеристику лінгвістичним формам афазії. (В. К. Орфинская. Сравнительный анализ нарушений речи при афазии и алалии // Хрестоматия по логопедии / Под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селиверстова. – М., 1997. Т. 2. – С. 197-208.) 6. Виписати у словник визначення термінів за даною темою.	6
3.	3.	Зміст і структура діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб з афазією. Завдання: 1. Визначити зміст і структуру діагностичного обстеження стану вищих психічних функцій осіб з афазією.	6

		<p>2. Законспектувати статтю: Хэд Г. Афазия и сходныерасстройстваречи. // Хрестоматия по логопедии / Под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селивёрстова. – М., 1997. Т. 2. – С. 177-180.</p> <p>3. Визначити особливості протікання акустичних форм афазії (акустико-гностичної та акустико-мнестичної) у ліворуких людей.</p> <p>4. Надати пояснення грубого порушення арифметичних операцій у хворих із амнестико-семантичною афазією.</p> <p>5. Пригадати особливості формування артикуляційної бази у дитини з курсу «Психологія мовлення».</p>	
4.	4.	<p>Зміст, основні принципи та напрямки комплексної медико-відновлюваної роботи при афазії. Комплексний вплив по подоланню афазій.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Описати комплексний вплив по подоланню афазій.</p> <p>2. Назвати спеціальні принципи, на які має спиратися відновлювальна робота при афазії.</p> <p>3. Визначити, від яких факторів буде залежити початок і термін логопедичної роботи з хворим на афазію.</p> <p>4. Розкрити комплексний підхід до реабілітації хворих на афазію.</p>	8
5.	5.	<p>Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм).</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Надати загальну характеристику порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм).</p> <p>2. Визначити та обґрунтувати послідовність логопедичних занять із хворими, що мають порушення мовлення несудомного характеру.</p> <p>3. Розкрити модель проведення логопедичної роботи із хворими, що мають порушення темпу мовлення.</p> <p>4. Надати характеристику основним напрямкам логопедичної роботи при афазії.</p> <p>5. Виписати у словник визначення термінів за даною темою.</p>	4
6.	6.	<p>Загальна характеристика заїкання. Клінічна диференціація заїкання.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Надати загальну характеристику заїкання.</p> <p>2. Розкрити зміст клінічної диференціації заїкання.</p> <p>3. Виписати у словник визначення термінів за даною темою.</p>	5
7.	7.	<p>Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Визначити мету, принципи та напрями логопедичного обстеження при заїканні.</p> <p>2. Провести психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.</p> <p>3. Розробити поради батькам щодо режиму дня для заїкуватої дитини.</p>	6

8.	8.	<p>Комплексний підхід до подолання заїкання. Сучасні методики подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити поняття «комплексний підхід до реабілітації заїкання». 2. Надати характеристику сучасних методик подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих. 3. Визначити вплив медикаментозного лікування на заїкуватих різного віку. 4. Розкрити структуру заняття із заїкуватою дитиною та групою дітей, назвати основні вимоги до проведення занять. 5. Визначити та обґрунтувати послідовність логопедичних занять із заїкуватими. 6. Розкрити модель проведення логопедичної роботи із заїкуватими, надати характеристику основним напрямкам логопедичної роботи. 	9
9.	9.	<p>Слабочуючі діти.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити зміст поняття «Слабочуючі діти». 2. Виписати у словник визначення термінів за даною темою. 	2
10.	10.	<p>Особливості формування мовлення у дітей з порушенням слуху.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити особливості формування мовлення у дітей з порушенням слуху. 	2
1.	11.	<p>Обстеження осіб зі зниженим слухом.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати запитання та тестові завдання до проведення обстеження осіб зі зниженим слухом. 	2
2.	12.	<p>Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабочуючими дітьми.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Описати комплексну корекційну роботу по подоланню мовленнєвих порушень із слабочуючими дітьми. 	2
1.	13.	<p>Слабозорі діти.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити зміст поняття «Слабозорі діти». 2. Виписати у словник визначення термінів за даною темою. 	1
2.	14.	<p>Особливості формування мовлення у дітей з порушенням зору.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити особливості формування мовлення у дітей з порушенням зору. 	2
3.	15.	<p>Обстеження слабозорих дітей.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати запитання та тестові завдання до проведення обстеження слабозорих дітей. 	2
4.	16.	<p>Комплексна корекційна робота по подоланню мовленнєвих порушень із слабозорими дітьми.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Описати комплексну корекційну роботу по подоланню мовленнєвих порушень із слабозорими дітьми. 	2

5.	17.	Особливості формування мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА. Завдання: 1. Визначити особливості формування мовлення у розумово відсталих дітей та дітей з РДА. 2. Виписати у словник визначення термінів за даною темою.	4
6.	18.	Комплексна корекційна робота по корекції порушень мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА. Завдання: 1. Розкрити зміст комплексної корекційної роботи по корекції порушень мовлення в допоміжній школі та при роботі з дітьми з РДА.	4
7.	19.	Загальна характеристика вад писемного мовлення. Завдання: 1. Надати загальну характеристику вад писемного мовлення.	4
8.	20.	Психофізіологічні механізми письма. Завдання: 1. Описати психофізіологічні механізми письма. 2. Заповнити таблицю.	4
9.	21.	Етіологія та патогенез порушень писемного мовлення. Завдання: 1. Визначити етіологію та патогенез порушень писемного мовлення.	2
10.	22.	Симптоматика аграфії, дисграфії, дизорфографії. Мозкова організація процесу письма. Завдання: 1. Визначити симптоматику аграфії, дисграфії, дизорфографії. 2. Розкрити зміст поняття «мозкова організація процесу письма».	4
11.	23.	Типи та механізми морфологічних та синтаксичних помилок. Завдання: 1. Описати типи та механізми морфологічних та синтаксичних помилок.	4
12.	24.	Класифікація дисграфій. Завдання: 1. Надати класифікацію дисграфій.	4
13.	25.	Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами письма. Завдання: 1. Розкрити особливості психолого-педагогічного та логопедичного вивчення дітей з вадами письма.	4
14.	26.	Усунення помилок на заміну та змішування літер. Завдання: 1. Визначити прийоми роботи з усунення помилок на заміну та змішування літер.	2
15.	27.	Формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма. Корекція порушень лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із дисграфією. Завдання: 1. Визначити прийоми та методи роботи з формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у	8

		дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма. 2. Описати роботу з корекції порушень лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із дисграфією.	
16.	28.	Психофізіологічні механізми процесу читання. Завдання: 1. Розкрити психологічні механізми оволодіння навичкою читання. 2. Визначити етапи оволодіння навичкою читання в онтогенезі за Т. Г. Єгоровим, розкрити труднощі, які виникають у дітей на кожному етапі.	4
17.	29.	Механізми дислексій. Завдання: 1. Описати механізми дислексій. 2. Підготувати інформаційне повідомлення щодо поглядів різних спеціалістів на проблему порушень писемного мовлення. 3. Надати визначення дислексії за О.М.Корневим, зробити його аналіз.	4
18.	30.	Класифікація дислексій. Завдання: 1. Надати класифікацію дислексій. 2. Заповнити таблицю. 3. Визначити, на які групи поділяє Т.Г.Єгоров специфічні помилки читання. 4. Виписати у словник визначення термінів за даною темою. 5. Пояснити, у чому полягає механізм спадковості порушень писемного мовлення. 6. Назвати та пояснити клінічні типи етіологічних факторів дислексії. 7. Розкрити психолого-педагогічні прояви дислексії. 8. Визначити динаміку порушень читання у дітей. 9. Розкрити клініко-психопатологічні прояви дислексії у дітей. 10. Обґрунтувати значення кожного механізму виникнення дислексії. 11. Розкрийте методику виявлення лівшості та ліворукості у дітей.	4
19.	31.	Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення. Завдання: 1. Розкрити зміст методики логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення. 2. Визначити загально дидактичні та спеціальні принципи корекції порушень писемного мовлення. 3. Розкрити медичний підхід до подолання порушень писемного мовлення у дітей.	4
20.	32.	Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільною віку. Завдання: 1. Розкрити види письма в корекційній роботі. 2. Описати заходи профілактики порушень читання та письма у дітей дошкільною віку. 3. Підібрати завдання для розвитку: – фонематичних процесів (фонематичного сприйняття, різних	3

		видів фонематичного аналізу); – оптико-просторових уявлень та узагальнень; – граматичної будови мовлення.	
21.	33.	Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. Завдання: 1. Розкрити особливості організації корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. – принцип комплексності; – патогенетичний принцип; – принцип врахування симптоматики та ступеню проявів порушень письма та читання; – принцип опори на збережену ланку, на збережені аналізатори, на їх взаємодію; – принцип поетапного формування розумових дій; – принцип поступового ускладнення завдань та мовного матеріалу з урахуванням «зони найближчого розвитку»; – принцип системності; – онтогенетичний принцип.	4
22.	34.	Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками. Завдання: 1. Визначити зміст логопедичного заняття як основної форми організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками.	6
23.	35.	Структура та зміст логопедичних занять. Завдання: 1. Описати структуру та зміст логопедичних занять.	6
		Усього:	142

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

З метою самостійного вивчення та опрацювання частини програмного матеріалу з курсу «Логопедія», поглиблення знань та вдосконалення умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та семінарських занять студенти повинні виконати індивідуальні завдання.

№ з/п	Вид роботи	К-сть годин
1.	1. Розробити план-конспект заняття з хворим на афазію. 2. Підібрати наочність. 3. Виготувити дидактичний матеріал до заняття.	3
2.	1. Презентувати власну розробку. 2. Зробити самоаналіз виконаної роботи.	2

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1). За джерелом інформації:

– словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

– наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

– практичні: вправи.

2). За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3). За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4). За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1). Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

Організація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності при викладанні навчального курсу «Логопедія» здійснюється на основі комплексного підходу і з використанням таких методів навчання.

При передачі і сприйнятті навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (реферати, тематичні повідомлення).

При формуванні у студентів логічності мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

При активізації навчально-пізнавальної діяльності: метод малих груп; навчальна дискусія диспут (обмін думками).

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Застосування методів перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок студентів ґрунтується на системному підході. Серед основних використовуються такі: *спостереження* за навчальною діяльністю студентів при вивченні навчальної дисципліни дає змогу скласти уявлення про пізнавальні можливості студентів, їх ставлення до оволодіння знаннями, рівень самостійної підготовки тощо; *усне опитування* (індивідуальне, фронтальне, просте, складне) використовується у традиційній системі перевірки та оцінювання навчальних досягнень студентів шляхом постановки перед ними запитань за змістом навчального матеріалу та оцінюванні їх відповідей; *письмовий контроль* дозволяє повніше реалізувати діагностичну функцію, заощадити, виявити уміння логічного, послідовного викладення думок студентом; *графічна перевірка* індивідуалізує навчання, дає можливість ґрунтовно реалізувати діагностичну та освітню функції навчання, сприяє виявленню вміння та навичок студентів узагальнювати, класифікувати вивчений матеріал тощо; *тестування* при вивченні спеціальної літератури та конспектуванні лекційних занять на підсумковому етапі сприяють визначенню рівня засвоєння поточного матеріалу.

У процесі викладання курсу «Логопедія» використовуються такі **види контролю** знань, умінь та навичок студентів:

–**діагностичний (попередній, нульовий)**. Попередній контроль (перевірка та оцінка залишкових знань) застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він проводиться на початку вивчення навчальної дисципліни з метою

визначення загального рівня підготовки студентів до оволодіння її матеріалу.

–**поточний контроль.** Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу з дисципліни; здійснюється у повсякденній навчальній роботі й виражається у систематичних спостереженнях викладача за навчальною діяльністю студентів та її оцінки на семінарських заняттях.

–**рубіжний контроль.** Рубіжний (тематичний, модульний) контроль спрямований на перевірку засвоєння отриманих знань за триваліший період і охоплює значні за обсягом розділи курсу, проводиться у формі тестування і письмової контрольної роботи;

–**підсумковий контроль.** Перевірка рівня засвоєння знань, умінь студентів при вивченні дисципліни (залік, екзамен). Основна мета підсумкового контролю – визначення рівня змісту узагальнених знань студентів за весь період навчання з дисципліни, вміння застосовувати їх у практичній діяльності.

Оцінювання знань, умінь та навичок – рейтингове, за багатобальною (100 бальною) шкалою ECTS. Порядок розподілу балів за видами контролю наведений нижче.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Розподіл балів, які отримують студенти за I семестр

	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Індивід. завдання	Підсумкова оцінка
	ПК	МК	ПК	МК	ПК	МК		
Максимальна кількість балів	30		25		25		20	100
	20	10	17	8	17	8		
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль, в т.ч. за видами робіт								
- практичні заняття	10		10		10			
- виконання СРС	10		7		7			

Розподіл балів, які отримують студенти за II семестр

	Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5		Іспит	Підсумкова оцінка
Максимальна кількість балів	35		35		30	100
	МК	ПК	МК	ПК		
	10	25	10	25		
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль, в т.ч. за видами робіт						
- практичні заняття		10		10		
- виконання СРС		15		15		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Розкрийте клінічні, психологічні, педагогічні та логопедичні аспекти заїкання.
2. Опишіть соціальну адаптацію осіб із заїканням.
3. Розкрийте нейропсихологічні, психологічні, педагогічні та логопедичні аспекти афазії.
4. Опишіть реабілітацію, соціальну адаптацію осіб з заїканням.
5. Розкрийте технологію організації та проведення обстеження складової структури слова у дітей з вадами мовлення.
6. Опишіть організацію і проведення обстеження лексико-граматичної будови мовлення у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.
7. Опишіть організацію і проведення обстеження зв'язного мовлення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.
8. Опишіть технологію складання протоколів обстеження різних сторін мовлення та надайте обґрунтування логопедичного висновку.
9. Опишіть теоретичні та методичні основи корекції темпо-ритмічної сторони мовлення в логопедичній роботі з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.
10. Визначте техніку перспективного та поточного планування роботи.
11. Надайте визначення патологічно прискореного темпу мовлення.
12. Розкрийте причини тахілалії.
13. Надайте визначення поняття «спотикання».
14. Назвіть ознаки, за якими можна відрізнити справжнє заїкання від зовні подібних до нього запинок при спотиканні.
15. Визначте необхідність проведення логопедичних занять щодо усунення порушень темпу мовлення в колективній формі.
16. Визначте необхідність проведення логопедичних занять щодо усунення тахілалії і браділалії комплексним методом.
17. Визначте напрямки роботи, з яких складається комплексний вплив на нормалізацію темпу мовлення.
18. Визначте поширеність заїкання.
19. Розкрийте поділ заїкання за етіологічною ознакою.
20. Надайте характеристику видів заїкання.
21. Розкрийте причини, що викликають афазію.
22. Визначте відмінність афазії від алалії, дизартрії, розумової відсталості.
23. Опишіть більш поширені форми афазії у дітей.
24. Визначте відмінність моторної афазії від сенсорної.
25. Перерахуйте основні напрямки корекційної роботи з відновлення мовлення у дітей з моторною афазією.
26. Перерахуйте основні напрямки корекційної роботи з відновлення мовлення у дітей із сенсорною афазією.
27. Опишіть темп мовлення, що прийнято вважати нормальним.
28. Розкрийте вікові особливості темпу мовлення маленьких дітей.
29. Надайте характеристику мовленнєвих та немовленнєвих порушень при сенсорних формах афазії.
30. Надайте характеристику мовленнєвих та немовленнєвих порушень при моторних формах афазії.
31. Розкрийте центральний механізм афферентної моторної афазії.
32. Розкрийте центральний механізм еферентної моторної афазії.
33. Розкрийте центральний механізм акустико-гностичної афазії.
34. Розкрийте центральний механізм динамічної афазії.
35. Розкрийте центральний механізм акустико-мнестичної афазії.
36. Розкрийте центральний механізм семантичної афазії.

37. Надайте визначення поняття «афазія».
38. Розкрийте причини виникнення афазії.
39. Опишіть класифікацію афазії, якою користуються в логопедії в даний час.
40. Розкрийте зміст нейропсихологічного аспекту вивчення афазії.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Охарактеризуйте зміст роботи з батьками учнів, які мають порушення читання і письма.
2. Охарактеризуйте сучасний стан питання про порушення писемного мовлення.
3. Розкрийте характеристику і опишіть логопедичну корекцію мнестичної дислексії.
4. Надайте визначення поняття «писемне мовлення» (операція письма).
5. Надайте характеристику та розкрийте логопедичну корекцію оптичної дислексії.
6. Надайте характеристику та розкрийте логопедичну корекцію дисграфії на тлі недорозвинення мовного аналізу і синтезу.
7. Охарактеризуйте організацію обстеження читання і письма учнів початкових класів, документацію вчителя-логопеда.
8. Надайте характеристику та розкрийте логопедичну корекцію семантичної дислексії.
9. Надайте класифікацію дислексії.
10. Надайте характеристику і опишіть логопедичну корекцію оптичної дислексії.
11. Надайте характеристику компонентів функціональної системи читання.
12. Надайте характеристику і опишіть заходи логопедичної корекції артикуляторно-акустичної дисграфії.
13. Розкрийте характеристику видів читання у дітей (ПоТ.Г.Егорову).
14. Опишіть психологічні та мовленнєві передумови процесу оволодіння орфографічними навичками.
15. Розкрийте умови формування навички читання в нормі.
16. Надайте характеристику і опишіть логопедичну корекцію дисграфії на основі порушень фонемного розпізнавання.
17. Розкрийте особливості порушення читання у школярів з інтелектуальними розладами.
18. Розкрийте психологічний зміст процесу письма.
19. Надайте класифікацію дисграфій.
20. Надайте короткий історичний огляд вчення про порушення читання.
21. Поясніть правила організації логопедичних занять по усуненню дисграфії, дислексії на шкільному логопункті.
22. Поясніть зміст обстеження невербальних вищих психічних функцій, які є базисними при формуванні читання і письма.
23. Надайте визначення дисграфії, симптоматику, причини виникнення.
24. Розкрийте основні напрямки вивчення дислексії (коцепція ММД, ЗПР, педагогічний підхід до проблеми.)
25. Розкрийте компоненти навички читання (оперативна одиниця читання).
26. Опишіть механізми дислексії.
27. Опишіть текстовий редактор як засіб розвитку самостійного письмового мовлення.
28. Розкрийте психофізіологічну характеристику читання і письма в нормі.
29. Зробіть короткий історичний огляд розвитку вчення про порушення писемного мовлення.
30. Розкрийте сучасну точку зору на питання визначення дисграфії.
31. Розкрийте механізм дисграфії.
32. Опишіть симптоматику дисграфії.
33. Надайте класифікацію дисграфій.
34. Розкрийте методику формування мовного аналізу і синтезу при усуненні різних форм дислексії і дисграфії.
35. Охарактеризуйте систему логопедичної роботи при усуненні різних форм дислексії і дисграфії.
36. Розкрийте немовленнєву симптоматику дисграфії.

37. Опишіть стан різних видів письма (списування, письмо під диктовку) при дисграфії.

38. Надайте характеристику операцій процесів письма.

39. Розкрийте зміст поняття «мнестичнадислексія».

40. Розкрийте поняття «оптична дислексія».

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Артюх М. В. Логопедична допомога дітям з фонетико-фонематичними вадами мови. – К. : ІЗМН, 1992. – 164 с.
2. Архипова Е. Ф. Коррекционная работа с детьми с церебральным параличом (доречевого периода) / Евгения Федоровна Архипова. – М. : Просвещение, 1989. – 81 с.
3. Бейн Э. С., Бурлакова М. К., Визель Т. Г. Восстановление речи у больных с афазией. – М. : Медицина, 1982. – 184 с.
4. Беккер К. П., Совак М. Логопедия. – М. : Медицина, 1981. – 288 с.
5. Боскис Р. М. Основы специального обучения слабослышащих детей. – М. : Просвещение, 1968. – 83 с.
6. Бурлакова М. К. Коррекционно-педагогическая работа при афазии. – М. : Просвещение, 1991. – 190 с.
7. Вансовская Л. И. Логопедическая работа при открытой ринолалии после уранопластики. – М. : Медицина, 1990. – 448 с.
8. Вильсон Д. Е. Нарушение голоса у детей. – М. : Медицина, 1990. – 448 с.
9. Винокур А. С. Подолання мовного недорозвинення у дітей молодшого шкільного віку. – К. : Радянська школа, 1977. – 141 с.
10. Власова Н. А., Беккер К. П. Заикание. – М. : Медицина, 1983. – 256 с.
11. Волкова Л. С. Логопедия. – М. : Просвещение, 1989. – 527 с.
12. Данилова Л. А. Методы коррекции речевого и психического развития у детей с церебральным параличом. – М. : Медицина, 1977. – 93 с.
13. Дубровіна Є. А. Методики до- та післяопераційного логопедичного навчання дітей із вродженими незрощеннями піднебіння // Дефектологія. – 1999. – № 2. – С. 34-42.
14. Дубова М. Д. «Врожденныерасщелины неба». – М. : Просвещение, 1960. – С. 35-46.
15. Ермакова И. И. Коррекция речи при ринолалии у детей и подростков : Кн. для логопеда / Под ред. С. Л. Тантаповой. – М. : Просвещение, 1984. – 143 с.
16. Ефименкова Л. Н., Садовникова И. Н. Исправление и предупреждение дисграфии у детей. – М. : Просвещение, 1972. – 205 с.
17. Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов. – М. : Просвещение, 1991. – 224 с.
18. Жукова Н. С., Мастюкова Е. М., Филочева Т. Б. Преодоление общегонедоразвития речи у дошкольников. – М. : Просвещение, 1990. – 238 с.
19. Жукова Н. С. Логопедия. Преодоление общегонедоразвития речи у дошкольников: Кн. для логопеда / Н. С. Жукова, Е. М. Мастюкова, Т. Б. Филочева. – Екатеринбург: АРД ЛТД, 1998. – 320 с.
20. Ипполитова А. Г. Открытая ринолалия. – М. : Просвещение, 1983. – 93 с.
21. Логопедія. Підручник / За ред. М. К. Шеремет. – К. : Слово, 2010. – 672 с.
22. Логопедия: методические традиции и новаторство: Учебно-метод. пособ. для студ. отделения логопедии пед. высш. учеб. заведений / Под ред. С. Н. Шаховской, Т. В. Волосовец. – М. ; Воронеж : Моск. психолого-соц. ин-т : МОДЭК, 2003. – 336 с.
23. Левина Р. Е. Нарушение письма у детей с недоразвитием речи. М., 1961. – С. 3-22.
24. Левина Р. Е. Преодоление заикания у дошкольников. М., 2009. – 70 с.
25. Левина Р. Е. Основы теории и практики логопедии [Текст] / Под ред. Р. Е. Левиной. – М., 1967. С. 7-30.
26. Ляпидевский С. С. Расстройства речи у детей и подростков. М. : Медицина, 1969. – 288 с.
27. Мастюкова Е. М., Ипполитова М. В. Нарушение речи у детей с церебральным параличом. – М. : Просвещение, 1985. – 192 с.
28. Мартынова Р. И. О психолого-педагогических особенностях детей-дислаликов и дизартриков // Очерки патологии речи и голоса / Под ред. С. С. Ляпидевского. – М., 1967. –

С. 98-110.

29. Нейман Л.В., Богомилский М.Р. Анатомия, физиология и патология органов слуха и речи: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В. И. Селиверстова. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 224 с.

30. Садовникова И. Н. Нарушение письменной речи у младших школьников. – М. : Владос, 1997. – 184 с.

31. Селиверстов В. И. Заикание у детей. – М., 1979. – 160 с.

32. Соботович Е. Ф. Методичні рекомендації з розвитку мови в учнів молодших класів допоміжної школи. – К. РУМК, 1989. – 58 с.

33. Тантанова С. Л. Коррекционно-логопедическая работа при нарушениях голоса. – М. : Просвещение. 1984. – 112 с.

34. Филичева Т. Б., Чевелёва Н.А. Логопедическая работа в специальном детском саду. – М., 1987. – 142 с.

35. Хватцев М. Е. Логопедия : кн. для препод. и студ. высш. пед. учеб. заведений : в 2-х кн. Кн. 2 / М. Е. Хватцев; под ред. Р. И. Лалаевой, С. Н. Шаховской. – М. : ВЛАДОС, 2010. – 293 с.

36. Хватцев М. Е. Логопедия : кн. для препод. и студ. высш. пед. учеб. заведений : в 2-х кн. Кн. 1 / М. Е. Хватцев; под ред. Р. И. Лалаевой, С. Н. Шаховской. – М. : ВЛАДОС, 2010. – 272 с.

37. Цветкова Л. С. Афазия и восстановительное обучение. – М., 1988. – 207 с.

38. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник. – К. : Слово, 2010. – 376 с.

39. Шеремет М. К., Ревуцька О. В. Логопедія (корекційна робота при дислалії) : Навчальний посібник. – К., 2009. – 244 с.

40. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. – К. : Слово, 2010. – 672 с.

41. Ястребова А. В. Коррекция нарушений речи у учащихся общеобразовательной школы. – М., 1984. – 158 с.

42. Ястребова А. В. Коррекция заикания у учащихся общеобразовательной школы. – М., 1980. – 104 с.

ДОДАТКОВА:

1. Андреева Н. Г. Логопедические занятия по развитию связной речи младших школьников. В 3-х ч. – Ч. 1: Устная связная речь. Лексика : пособие для логопеда / Н. Г. Андреева; под ред. Р. И. Лалаевой. М. : ВЛАДОС, 2006. – 182 с.

2. Архипова Е. Ф. Методы коррекции речевого и психического развития у детей с церебральным параличом в раннем возрасте / Е. Ф. Архипова.– М. : МГОПУ, ассоциация «Гуманитарий», 1997.– 86 с.

3. Атрешьева В. Б., Глухов В. П., Контрактова Т. И. Наглядно-дидактический материал для работы с детьми, имеющими нарушения речи (ФФН и ОНР). Пособие для логопедов-практиков и студентов дефектологических фак-товпед. вузов. – М. : АРКТИ, 2003. – 48 с.

4. Белянин В. П. Психолингвистика. Учебник / В. П. Белянин. – 2-е изд. – М. : Флинта: Московский психолого-социальный институт, 2004. – 232 с.

5. Боскис Р. М. Учителю о детях с нарушениями слуха. – М., 1988.– 128 с.

6. Винарская Е. Н. Дизартрия / Е. Н. Винарская – М. : АСТ: Астрель, Транзиткнига, 2005. – 141 с.

7. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика. – М., 1985. – 272 с.

8. Волкова Г. А. Методика психолого-логопедического обследования детей с нарушениями речи. Вопросы дифференциальной диагностики / Г. А. Волкова. – СПб. : Детство-Пресс, 2003. – 144 с.

9. Воробьева В. К. Методика развития связной речи у детей с системным недоразвитием речи : учеб. пособие / В. К. Воробьева. — М. : АСТ : Астрель : Транзиткнига, 2006. – 158 с.

10. Выгодская И. Г., Пеллингер Е. Л., Успенская Л. П. Устранение заикания у дошкольников в игре, М., 1984. – 178 с.
11. Гвоздев А. Н. Вопросы изучения детской речи / А. Н. Гвоздев. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – Т.1. – 472 с.
12. Гегелия Н. А. Исправление недостатков произношения у школьников и взрослых / Н. А. Гегелия. – М. : Владос, 1999. – 240 с.
13. Глухов В. П. Основы психолингвистики : учеб. пособие для студентов педвузов. – М. : АСТ :Астрель, 2005. – 351 с.
14. Глухов В. П. Особенности формирования связной речи дошкольников с общим недоразвитием. – М., Грааль, 2010. – 157 с.
15. Глухов В. П. Формирование связной речи детей дошкольного возраста с общим речевым недоразвитием. – М. : АРКТИ, 2002. – 144 с.
16. Глухов В. П., Ю. А.Труханова. Наши дети учатся рассказывать : Наглядно-дидактический материал для логопедов и воспитателей. – М. : АРКТИ, 2002. – 12 с.
17. Глухов В. П., Ю. А.Труханова. Наши дети учатся сочинять и рассказывать: Методическое пособие и наглядно-дидактический материал для логопедов и педагогов коррекционных и массовых ДОУ. – Изд. 2-е. – М. : АРКТИ, 2005. – 25 с.
18. Глухов В. П. Методика формирования навыков связных высказываний у дошкольников с общим недоразвитием речи. – М. : В. Секачев, 2012. – 42 с.
19. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М. : Издательство «Наука», 1981. – 140 с.
20. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической работы в условиях дошкольного образовательного учреждения : сб. методических рекомендаций. – СПб. : Детство-Пресс, 2001. – 240 с.
21. Дмитриев Л. Б. и др. Фониатрия и фонопедия. – М. : Медицина, 2014. – 192 с.
22. Ермолаев В. Г., Лебедева Н. Ф., Морозов В. П. Руководство по фониатрии. – Л., 1970. – 105 с.
23. Ермакова И. И. Коррекция речи и голоса у детей и подростков : Кн. для логопеда / И. И. Ермакова. – М. : Просвещение, 1996. – 143 с.
24. Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов. – М. : Просвещение, 1991. – 224 с.
25. Ефименкова Л.Н., Мисаренко Г.Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте. – М. : Просвещение, 1991. – 239 с.
26. Зарецкий Л. А., Тринос В. А., Тринос Л. А. Практическая фониатрия. – Киев, 1984. – 168 с.
27. Зеeman М. Расстройства речи в детском возрасте. – М., 1962. – 409 с.
28. Комаров К.В. Методика обучения русскому языку в школе для слабослышащих детей. – М., 1988. – 223 с.
29. Кузьмина Н. И., Рождественская В. И. Воспитание речи у детей с моторной алалией. – М., 1978. – 61 с.
30. Лаврова Е. В. Характеристика и классификация нарушений голоса. // Ж. «Дефектология». – № 1. – 1987. – С. 34–37.
31. Лалаева Р.И. Нарушение процесса овладения чтением у школьников. – М., 1983. – 136 с.
32. Лалаева Р. И. Нарушение устной речи и система их коррекции у умственно отсталых школьников. –Л., 1988. – 70 с.
33. Лалаева Р. И., Серебрякова Н. В. Коррекция общего недоразвития речи у дошкольников (формирование лексики и грамматического строя). – СПб. : СОЮЗ, 1999. – 160 с.
34. Логопсихологія : навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак ; за ред. М. К. Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 293 с.
35. Лопатина Л. В. Логопедическая работа с детьми дошкольного возраста с

минимальными дизартрическими расстройствами / Л.В. Лопатина. – СПб. : Союз, 2004. – 192 с.

36. Лурия А. Р. Язык и сознание / Под ред. Е. Д. Хомской. – М. : Изд-во Московского университета, 1979. – 320 с.

37. Львов М. Р. Основы теории речи: уч. пособие / М. Р. Львов. – М. : Академия, 2002. – 248 с.

38. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Спеціальність : Корекційна освіта (логопедія). – 1-видання. – К. : Слово, 2010. – 288 с.

39. Мещерская Л. Н. Современные методы устранения заикания // Дефектология. – № 2. – 1988. – С. 89-93.

40. Нейман Л. В., Богомольский М. Р. Анатомия, физиология и патология органов слуха и речи / Под ред. В.И. Селивёрстова. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 224 с.

41. Овчинникова Т. С., Федорович Л. О. Музыка, ритм і співи в логопедичній роботі. Методичний посібник для логопедів, учителів, вихователів і музикальних керівників загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів / За наук. ред. Л. О. Федорович – Кременчук : Християнська Зоря, 2009. – 88 с.

42. Орлова О. С. Нарушения голоса у детей : учебно-методическое пособие / О. С. Орлова. – М. : АСТ : Астрель : Транзиткнига, 2005. – 125 с.

43. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников. Учебно-методическое пособие / Под общ. ред. Т. В. Волосовец. – М. : В. Секачев, 2007. – 224 с.

44. Петрова В. Г. Развитие речи учащихся вспомогательной школы. М., 1977. – 200 с.

45. Пиетин Х. А. Использование пособий в послеоперационной работе с детьми, страдающими ринолалией. // «Дефектология», № 5, 1971. – С. – 76.

46. Развитие речи детей дошкольного возраста: Пособие для воспитателя дет. сада. / Под ред. Ф. А. Сохина. – 2-е изд., испр. – М. : Просвещение, 1979. – 223 с.

47. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии – СПб : Питер, 2000 – 712 с.

48. Савченко М. А. Методика виправлення вад мови фонем у дітей. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 160 с.

49. Савченко М. А. Організація логопедичної роботи в молодших класах допоміжної школи. – К., 1975. – 108 с.

50. Садовникова И. Н. Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников. – М. : ВЛАДОС, 1997. с. – 256 с.

51. Сазанова С. Н. Развитие речи дошкольников с общим недоразвитием речи: Учебное пособие. – М. : Академия, 2005. – 144 с.

52. Селивёрстов В. И. Игры в логопедической работе с детьми. – М., 1987. – 144 с.

53. Сингаевская О. В., Соболева А. В. Развитие связной речи дошкольников // Логопедия сегодня. – № 2. – 2011. – С.26-30.

54. Сереброва Н. И. Из опыта работы с детьми-ринолаликами в послеоперационном периоде. В сб. Нарушение речи у дошкольников / Состав. Белова-Давид Р. А., Гриншпун Б. М. – М. : 1969. С.113-136.

55. Спирина Л. Ф. Особенности речевого развития учащихся с тяжёлыми нарушениями речи. – М., 1980. – 192 с.

56. Тишина Л. А., Толпегина А. С. Формирование навыков краткого пересказа у младших школьников с тяжёлыми нарушениями речи // Школьный логопед. – 2010 – № 4. – С.67-73

57. Ткаченко Т. А. Учим говорить правильно. Система коррекции общего недоразвития речи у детей 6 лет. Пособие для воспитателей, логопедов и родителей. – М. : ГНОМ и Д, 2003. – 112 с.

58. Ушакова О. С. Развитие речи дошкольников. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2001. – 256 с.

59. Филичева Т. Б. и др. Основы логопедии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «Педагогика и психология (дошк.)» / Т. Б. Филичева, Н. А. Чевелева, Г. В. Чиркина. – М. : Просвещение, 1989. – 223 с.
60. Филичева Т. Б. Особенности формирования речи у детей дошкольного возраста : монография. – М., 2000. – 314 с.
61. Филичева Т. Б. Программа обучения и воспитания детей с фонетико-фонематическим недоразвитием (старшая группа детского сада) / Т. Б. Филичева, Г. В. Чиркина. – М. : 1993. – 72 с.
62. Федорович Л. О., Пищалка Я. О. Конспектилогічних занять із дитячої дошкільної освіти з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2009. – 288 с.
63. Цветкова Л. С. Нейропсихология счета, письма и чтения : нарушение и восстановление. – М. : Юристъ, 1997. – 256 с.
64. Цейтлин С. Н. Язык и ребенок: Лингвистика детской речи: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 240 с.
65. Шиленкова В. В. Нарушения речи и голоса у детей, подростков и взрослых / В. В. Шиленкова, И. Б. Карелина. – Ярославль, 2005. – 164 с.
66. Щербакова Е. К. Дидактический материал по исправлению недостатков произношения у слабослышащих детей : Работа над темпом речи, интонацией, орфоэпией / Е. К. Щербакова. – Ярославль : Академия развития, 2001. – 79 с.
67. Эльконин Д. Б. Развитие устной и письменной речи учащихся / Под ред. В. В. Давыдова, Т. А. Нежной. – М. : ИНТОР, 1998. – 112 с.
68. Ястребова А. В., Бессонова Т. П. Инструктивно-методическое письмо о работе учителя-логопеда логопедического пункта при общеобразовательных учреждениях. – М., 1996. – 47 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Селиверстов В.И. Заикание у детей: Психокоррекционные и дидактические основы логопедического воздействия: Учеб. пособие для студ. высш. и средн. пед. учеб. заведений.– [Электронный ресурс].– Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/6/0290/6_0290-178.shtml#book_page_top
2. Логопедія. Підручник. За ред. М.К.Шеремет.–[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.studfiles.ru/preview/2041266/>
3. Белякова Л.И. , Дьякова Е.А. Заикание. Учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности «Логопедия». –[Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/2/0015/2_0015-1.shtml
4. Л. А.Головчиц. «Дошкольная сурдопедагогика».–[Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://thelib.ru/books/lyudmila_adamovna_golovchic/doshkolnaya_surdopedagogika-read-4.html
5. Все що потрібно знати про дітей з порушенням слуху. Сушко Т. І. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/Рабочий%20стол/vse-shho_potribno_znati_pro_ditnu_z_porushennjami.pdf
6. Алмазова Е. С. Логопедическая работа по восстановлению голоса у детей. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/2/0030/2_0030-1.shtml
7. Арутюнян Л.З. Как лечить заикание: Методика устойчивой нормализации речи. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

- http://pedlib.ru/Books/2/0371/2_0371-1.shtml
8. Богомолова А. И. Устранение заикания у детей и подростков. Из опыта работы. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/1/0293/1_0293-1.shtml
9. Боскис Р.М. Дифференциальный диагноз с сенсорной афазией. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/4/0478/4_0478-1.shtml
10. Волкова Г.А. Игровая деятельность в устранении заикания у дошкольников: Книга для логопедов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/5/0061/5_0061-1.shtml
11. Волкова Г.А. Логопедическая ритмика. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/1/0295/1_0295-1.shtml
12. Волкова Г.А. Методика обследования нарушений речи у детей. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/6/0415/6_0415-1.shtml
13. Волкова Л.С. Коррекция нарушений устной речи у детей с глубокими нарушениями зрения. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/4/0458/4_0458-1.shtml
14. Гейльман И.Ф. Знакомьтесь: Ручная речь. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/6/0256/6_0256-1.shtml
15. Лалаева Р. И. Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/1/0093/1_0093-1.shtml
16. Гаркуша Ю.Ф. Корекційно-педагогічна робота в дошкільних закладах для дітей з порушеннями мови. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://ukrdoc.com.ua/text/33901/index-1.html?page=4>
17. Ефименкова Л.Н. Формирование речи у дошкольников. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/1/0383/1_0383-1.shtml
18. Ефименкова Л.Н., Садовникова И.Н. Формирование связной речи у детей-олигофренов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://pedlib.ru/Books/2/0351/2_0351-1.shtml
19. Самсонова Ф.Н. Букварь. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
https://docs.google.com/file/d/0B9BBI9UtwH_5b2RhQnowTUIIUjg/edit
20. Н.А. Чевелева. Исправление речи у заикающихся школьников. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://elib.npu.edu.ua/index.php?option=com_bscatalog&view=books&filter=dept&dp=44
21. Шеремет М. К., Мартиненко І. В. «Хрестоматія з логопедії». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://elib.npu.edu.ua/index.php?option=com_bscatalog&view=books&filter=dept&dp=44
22. Конопляста С.Ю., Рождественська М.В. Ранній дитячий аутизм. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://elib.npu.edu.ua/index.php?option=com_bscatalog&view=books&filter=dept&dp=44
23. Занятия по развитию речи для дошкольников. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://mallishok.ru/zanyatiya-po-razvitiyu-rechi-dlya-doshkolnikov/#more-3772>
24. Работа с заикающимися детьми. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://mallishok.ru/rabota-s-zaikayushhimisya-detmi/>
25. Речевые физкультминутки. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://mallishok.ru/rechevye-fizkultminutki/>
26. 30 занятий по русскому языку для предупреждения дисграфии. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.idi-k-nam.ru/post394845040/>

27. Визель Т.Г. «Как вернуть речь». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.klex.ru/fh2>